

Sitä kuusta kuuleminen...

Keski-Espoon Pienkiinteistöyhdistys r.y.
numero 48

Mellersta Esbo Småfastighetsförening r.f.
2/2020



KESKI-ESPOON PIENKIINTEISTÖYHDISTYS

MELLERSTA ESBO SMÅFASTIGHETSFÖRENING

Lehtemme nimi on alkuosa sananlaskusta:

”Sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asunto.”

eller på svenska:

”Lyssna till den granens sus, vid vars rot ditt bo är fäst.”

Tällä sananlaskulla haluamme kunnioittaa perinteitä ja meitä pientaloasujia ympäröivää luontoa. Toisaalta yhdistyksemme katsoo kuitenkin rohkeasti alueemme kehittyvään ja muuttuvaan tulevaisuuteen ja pyrimme yhdessä etsimään siihen kulloinkin parhaiten sopivat ratkaisut. Kannustamme jäsenistöämme osallistumaan tähän työhön aktiivisesti.

SISÄLLYSLUETTELO

Puheenjohtajan palsta.....	3
Hallituksen esittely	5
Kaavoituskatsaus	8
Paluumuuttoa	10
Kiisseliaineokset lähialueelta	11
Varför firar vi Lucia?	12
Miksi Luciaa juhliitaan?	15
Björkhagenin tanssilava oli aikansa menomesta!	16
Korona-aikaa Kaupunginkalliossa	18
Kylästä kaupunkiin	19
Espoon perinneseuran uusin kirja: Kummitustarinoita Espoosta	22
Linja-automuistoja Espoosta kaivataan	23
Kaupunginkallion hiidenkirnut	24
Syksyn lehdet hyötykäyttöön	25
Pappilantien vanhat talot	26
Meillä ennen vanhaan	29
Tervetuloa Furubackan (Kaupunginkallion) perinteiselle tonttupolulle	31
Luottamushenkilöt 2020	32

Kansikuva: Espoon Lucia Olivia Sinnemaa, 2016/Ann-Christin Lintula

23. vuosikerta	ISSN 1459-1073
Painopaikka	Pekan Pikapaino Oy, Träskändan puistotie 1, 02940 Espoo
Jakelu	Keski-Espoon Pienkiinteistöyhdistys r.y: n jäsenille
Toimituskunta	Marja Aho, Johanna Issakainen, Ritva Koivukoski, Merja Mäkelä, Marja-Liisa Pahalahti, Jan-Olof Stengård, Eeva Vainio, Laura Wickström
Päätoimittaja	Ann-Christin Lintula

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

Hyvä lukija ja yhdistyksemme jäsen!

Vuosi 2020 on kohta takanapäin ja saamme muutaman viikon päästä ottaa vastaan uutta vuotta 2021. Tämän vuosikymmenen ensimmäinen vuosi on ollut niin poikkeava kuin olla voi. Kun edellistä lehteä työstimme toukokuussa monikaan ei uskonut millainen loppuvuosi tulee olemaan. Keskuudessamme on pelottava tekijä, Covid-19 virus. Suomi on pärjännyt toistaiseksi hyvin, kun verraataan keski-Euroopan moneen maahan. Nyt syksyllä on monella varmaan jo Korona-väsymystä eikä enää tee mieli varovaisuuteen. Minäkin haluaisin kovasti teatteriin ja konserttiin mutta olen päättänyt, etten ainakaan vielä mene, vaikka yleisömäärä on rajoitettu ja turvautaisyyksistä huolehditaan. Ymmärrän hyvin, että nuoret kyllästyvät ja tekee mieli hengaila kaupungilla. Rokotteista on jo hyvää näyttöä, joten jäämme kärsivällisesti odottamaan rokotetta.

Yhdistyksen tulevaisuus – uusi hallitus

Noin vuoden verran on ollut ilmassa epävarmuutta yhdistyksen toiminnan jatkuvuudesta. Olen parissa lehdessä ilmaissut huoleni jatkosta. Vuosikokous siirtyi keväästä ja se pidettiin vasta 8.10. Oli todella hienoa todeta, että kokoukseen saapui kiitettävä määrä asukkaita ja yhdistyksen tehtävä katsottiin tarpeelliseksi. Hallitus sai kuusi uutta jäsentä ja hallituksen kokoonpano on nyt 9 henkeä. Kolme vanhaa konkaria valittiin uudelleen. Lehdessä on ryhmäkuva ja lyhyt

esittely kaikista hallituksen jäsenistä. Ota rohkeasti yhteyttä meihin!

Yleiskaava

Pohjois- ja keski-Espoon yleiskaavaaluonnos oli nähtävillä syys- lokakuussa. Annoimme muistutuksen kaavasta loka-kuun lopulla. Yleiskaava herätti paljon vahvoja tunteita asukkaissa. Mikäli nykyistä pientaloaluetta halutaan kaavamuutoksella muuttaa kerrostaloalueeksi, se koskee aina isompaa aluetta. Ei yhdelle tai kahdelle tontille tehdä asemakaavamuutosta, pienempiä muutoksia toki voi tehdä.

Vanhoja valokuvia

Viime aikoina Facebookissa on jaettu vilkkaasti vanhoja espoolaisia valokuvia ja niitä on yhtä vilkkaasti kommentoitu. Oletan, että tämäkin liittyy Koronaan sikäli, että nyt on enemmän aikaa tutkia vanhoja aarteita ja selata nettisivuja. Kotialbumeja on käyty läpi ja kuvia on skannattu tai ehkä valokuvattu ja jaettu eteenpäin. Olen nähnyt paljon kuvia Espoon keskuksesta ja jokilaaksosta. On itse asiassa hienoa huomata miten kiinnostuneita ihmiset ovat kotiseudustaan ja millaista ennen on ollut. Yhdistys on myös pyrkinyt perinnetiedon tallentamiseen, joka näkyi selvästi mm. valokuvanäyttelyssämme yhdistyksen täyttäessä 50 vuotta. Lehteen pyritään myös dokumentoimaan vanhoja kuvia ja pyydänkin sinua katsomaan, löytyisikö sinulta valokuvia tai artikkeleita, joita voisimme julkaista. Ole yhteydessä!

Yhdistykselle oma Facebook-sivu

Yhdistys on tänä syksynä avannut oman Facebook-sivun, jossa on kerrottu meistä ja viimeisimmät kannanottomme kaavoitusasioista on julkaistu. Tälle sivulle asukkaiden on myös helppo kommentoida.

Tonttupolku

Näin juuri ennen joulua olemme tottuneet kohtaamaan tonttupolulla. Vaikka

Bästa läsare och medlem!

Detta år har varit mycket exceptionellt. Covid-19-viruset inverkar på oss alla, ingen går oberörd. När tidningen utkom i vår kunde vi nog inte riktigt ana, att vi måste leva annorlunda hela resten av året. Nu ser det ut som om vi behöver göra det även nästa vår.

Föreningen har i år varit sysselsatt med olika stadsplaneändringar och generalplanen för norra och mellersta Esbo var till påseende. Vi har gjort vårt bästa med att studera planerna och lämna in våra åsikter om planerna. Enligt planläggarnas åsikt bör Esbo centrum byggas mycket tätt eftersom vi har tågbanan invid oss. Många av våra småhusområden var i generalplanen planerade till en mycket tätare bebyggelse, dvs. upp till en effektivitet på 0,8 när vi nu för det mesta har 0,2. Detta motsatte vi för vi anser att nuvarande småhusområden inte skall byggas för tätt och allra minst ändras till höghusområde. En sak vi också noterade var att generalplanen för södra Esbo inte innehåller effektivitetstal. Generalplanen kommer antagligen upp igen nästa höst

tilaisuuksia ja kohtaamisia pitää välttää hallitus halusi kuitenkin järjestää tonttupolun, joskin tänä vuonna vähän toisella konseptilla.

Tiedotamme siitä lisää lähempänä ajankohtaa tiedotteella, kotisivuilla ja Facebookissa.

Toivottavasti voimme tavata eri tilaisuuksissa ensi vuonna. Rauhallista joulun aikaa ja hyvää uutta vuotta!

Ann-Christin Lintula
puheenjohtaja

med en ny version där man har beaktat invånarnas åsikter.

Stadsplaneändringen för ett höghusområde invid Esboån gick igenom i fullmäktige i november. Fullmäktige diskuterade ändringarna ännu under mötet under en timmes tid och man föreslog ajournering av förslaget, men detta fick inte medhåll.

Föreningens årsmöte hölls först i oktober och glädjande ställde många medlemmar upp på mötet och vi kunde välja en mycket förnygrad styrelse. Vi hade redan funderat på alternativet att lägga ned hela föreningen då det var svårt att få människor att ställa upp. Nu ser vi med tillit på framtiden.

Efter julhelgen får vi ta emot ett nytt år 2021. Hoppas det året för med sig något gott. Vi måste alla försöka se till det bästa och ta hand om oss och våra närmaste. Jag önskar dig bästa läsare en fridfull jul och ett gott nytt år!

Ann-Christin Lintula
ordförande

HALLITUKSEN ESITTELY

Yhdistyksen vuosikokouksessa 8.10.2020 on valittu uusi hallitus, joka esittäytyy tässä:

1. Kuka olen ja missä asun
2. Kuinka kauan on asunut alueella (mistä muuttanut) (perheeni)
3. Haluaisin edistää seuraavia asioita/haluan painottaa seuraavaa
4. Minun puoleeni voi kääntyä seuraavissa yhdistyksen toimintaan liittyvissä asioissa.

Hallituksen ryhmäkuva, vasemmalta oikealle:

Jan-Olof, Marja-Liisa, Johanna, Ann-Christin, Merja, Marja, Eeva (Mame) ja Laura. Kuvaushetkellä Ritva oli estynyt.

Kuvan otti Håkan Blomberg ja kuvauspaikkana on Lagstadin kotiseututalo.



Marja Aho

1. Marja Aho, kahden alle kouluikäisen tytön äiti Kaupunginkalliosta. Koulutukseltani olen kansainvälisen kaupan maisteri ja työskentelen IT-alalla. Asun Kaupunginkalliolla
2. Muutimme mieheni ja vanhemman tyttärenti kanssa neljä vuotta sitten Lautasaaresta tälle alueelle, kun tarvitsimme lisää tilaa kasvavalle perheelle. Nyt meitä asuu talossamme jo neljä ihmistä ja koi-

ranpentu.

3. Yhteisöllisyyttä ja naapuriapua.
4. Jos sinulla on ideoita, minkälaisia tapahtumia tai toimintaa haluaisit meidän järjestävän tai kenties olla itse mukana tekemässä niin minuun voit olla yhteydessä sähköpostitse tai yhdistyksen Facebook-sivun kautta.

Johanna Issakainen

1. Olen Johanna Issakainen, uusi jäsen Kepkyn hallituksessa, vaikka yhdistyksen toimintaan olen vuosien varrella osallistunutkin jonkin verran. Pidän vanhoista taloista, luonnossa kulkemisesta sekä pihalla puuhastelusta. Asun Kaupunginkalliossa
2. Muutimme tänne 16 vuotta sitten Herttoniemestä, kun löysimme unelmiemme talon, jossa nelihenkinen perheemme edelleen asuu.
3. Haluan pitää yllä ja edistää 'oman kylän' yhteisöllisyyttä ja hyvää naapurihenkkeä sekä säilyttää asuinympäristömme viihtyisänä.
4. Kuulun yhdistyksen tapahtumatiimiin, joten otan mielelläni vastaan ideoita yhteisistä tapahtumista.

Ritva Koivukoski

1. Olen Ritva Koivukoski ja asun Kaupunginkalliossa Kalliorinteessä.
2. Olemme asuneet Kalliorinteessä reilu 2 vuotta. Muutimme Vantaan Kartanonkoskelta. Perheeseen kuuluu minä, mieheni Pekka ja kaksi tytärtämme Heidi ja Laura. Heidi on jo muuttanut pois kotoa. Lisäksi meillä on kaksi kissaa Elvis ja Pilku.
3. Haluan seurata asuinalueemme suunnittelua ja kehitystä.

Ann-Christin Lintula

1. Olen Ann-Christin Lintula, puheenjohtaja ja kotiseutukummi. Olen monen polven espoolainen ja asun lapsuudenkodissani, rintamamiestalossa Muurallas.
2. 10 vuotta asuin muualla, mutta nekin vuodet hyvin pienen säteen sisällä.
3. Asumme melko väljästi pientaloalueella ja ympärillämme on paljon luontoa. Toivon, että asukkaat myös tulevaisuudessa viihtyvät alueella ja toivon, että voimme yhdessä edistää meille tärkeitä asioita.
4. Minun puoleeni voi kääntyä kaikissa yhdistyksen toimintaan liittyvissä asioissa.

Merja Mäkelä

1. Olen Merja Mäkelä, uusi hallituksen jäsen ja yhdistyksen sihteeri. Takana on pitkä ura lääketeollisuudessa henkilöstöjohtajana; edessä toivottavasti vielä enemmän aikaa aviomiehen, lasten ja neljän lapsenlapsen seurassa. Olen kaupunginkalliolainen vuodesta 1998.
2. Asuimme 7 vuotta Sunassa.
3. Haluan olla mukana yhdistyksen toiminnassa, edistämässä alueen yhteisöllisyyttä, niin että tämä on jatkossakin 'kylä', jossa on hyvä kasvattaa lapsia.
4. Minut tavoittaa sähköpostitse; ota yhteyttä ja kerro, miten yhdessä voisimme edistää alueen viihtyisyyttä.

Marja-Liisa Pahalahti

1. Olen Marja-Liisa Pahalahti ja aloittanut uutena jäsenenä yhdistyksen hallituksessa tänä syksynä. Asumme Kippotiellä mieheni ja kahden teinimme kanssa.
2. Kaupunginkalliossa olemme nyt asuneet kolmisen vuotta. Muutimme tänne

Sunasta, jossa ehdimme viettää parisen kymmentä vuotta.

3. Yhdistyksessä haluan edistää asuinalueeni yhteisöllisyyttä, vuorovaikutusta ja asukkaiden hyvinvointia. Lisäksi haluan painottaa asuinympäristömme luontoarvoja ja alueen siisteyttä, lähialuehistoriaa, puutarhan vieraslajitietämystä sekä yhteistyötä muiden lähialueen asukas- ym. yhdistysten kanssa.
4. Olethan yhteydessä minuun matalalla kynnyksellä kaikista ideoista tai ajatuksista yhdistyksen toimintaan liittyen. Sähköpostini on marjaliisa.pahalahti@gmail.com.

Jan-Olof Stengård

1. Olen Jan-Olof Stengård, eläkeläinen ja asun osoitteessa Mallaspolku 4 Furubackassa
2. Muutin vuoden 1998 alussa kun omakotitaloni valmistui. Asuin ennen sitä kerrostalossa Espoonlahdessa. Olen espoolainen vuodesta 1975. Nuoruuteni vietin Ahvenanmaalla, mutta tulin pääkaupunkiseudulle opiskelemaan. Asun nykyisen avovaimoni Anna-Maijan kanssa kahdestaan. Aikuinen tyttäreni ja tytärtärentytär asuvat Ruotsissa.
3. Tällä hetkellä en ole erityisesti edistämässä mitään. Olin runsaan vuosikymmenen mukana edistämässä Furubackan huonojen hiekkasten pääteiden rakentamista kaduiksi. Olin selvittämässä antenniverkon huonon TV-kuvan ongelmia noin seitsemän vuotta sitten.
4. Jäsenasiat, kuten uuden sähköpostiosoitteen ilmoittaminen tai katuosoitteen muuttuminen, jäsenlehden tulematta jääminen yms.

Eeva Vainio

1. Olen Eeva Vainio ja asun Furubackassa Kiuaskuja 4:ssä
2. Muutimme 35 vuotta sitten taloomme, jossa ei ollut vesijohtoa eikä viemäriä, sähkö sentään ja kaivo pihassa. Paljon on tänä aikana muuttunut.
3. Yhdistyksemme voi toimia asukkaita kokoavana voimana ja myös yhteisten asioiden 'äänitorvena' esim. kaupunkiin päin.
4. Olen viime aikoina seurannut alueemme kaavoitusasioita. Varsinkin niissä yhteyksissä voi minuun ottaa yhteyttä.

Laura Wickström

1. Olen Laura Wickström ja taustaltani valtiotieteiden maisteri sekä uskontotieteilijä. Teen väitöskirjaa islamin ja ympäristön suhteesta ja tutkimukseen liittyen olen asunut sekä Turkissa että Libanonissa ja viettänyt aikaa eri puolilla Lähi-itää. Asun Kaupunginkalliossa.
2. Olemme asuneet kohta kahdeksan vuotta Kaupunginkalliossa. Olemme ruotsinkielinen perhe ja esikoinen aloitti juuri koulutaipaleensa ja kuopus aloittaa ensi vuonna esikoulun. Muutimme alueelle Helsingistä.
3. Minulle yhteisöllisyys on tärkeää, joten ylläpidän mielelläni hyviksi todettuja perinteitä kuten Tonttupolkua ja yhteisiä keväsiivoustalkoita.
4. Jos sinulla on toiveita yhteisiin (suurin tai pieniin) tapahtumiin tai muita yhteisöllisyyttä edistäviä ideoita, jaa mielellään ajatuksesi kanssamme.

KAAVOITUSKATSAUS

Pohjois- ja Keski-Espoon yleiskaavaehdotus

Kaupunginhallitus asetti kaavaehdotuksen nähtäville syyskuussa. Jätimme asiasta muistutuksen, jossa arvostelimme m.m. asuntoalueiden määrittelyä kolmella luokalla: A1, A2 ja A3. Kullekin on annettu korttelitehokkuusluvut, joiden vaikutusta on lievennetty sanalla 'pääasiassa'. Esim A2 on asuntovaltainen alue, pääasiassa kt 0,4-0,8. Olemme ymmärtäneet, että yleiskaava on näkemys laajan alueen kehittämisestä pitkän ajan sisällä. Sen tehtävä olisi ohjata asemakaavoitusta noudattamaan yleisempiä suuntaviivoja. Siksi ehdotimme, että asuinalueiden määrittelyksi riittäisi kerrostalo/pientalo/omakotitalo -jako sekä maksimi kerroslukumäärä.

Yleiskaavan käsittelyssä nähtiin erikoislaatuinen tapahtuma, kun kaupunkisuunnittelulautakunnan puheenjohtaja Jouni Särkijärvi jakoi omissa nimissään laajan alueen asukkaille tiedotteen. Siinä hän arvosteli jyrkin sanoin virkamiesvetoista tiedottamista, jonka hän sanoi vaikenevan yleiskaavan seurauksista: osia nykyisistä pientaloalueista muuttuiksi kerrostaloalueiksi ja kaikkia koskisi voimakas tiivistäminen. Tietenkin vasta pitkän ajan kuluessa, koska rakentaminen edellyttää asemakaavaa. Sellainenhan useimmilla alueilla jo onkin. Mutta kummankohan mukaan mennään, jos yleiskaavassa tehokkuus on 'pääasiassa alle 0,4' ja voimassa olevassa asemakaavassa esim. 0,2? Molemmat ovat oikeusvaikut-

teisia kaavoja, joista ei niin vain poiketa. Särkijärveä syytettiin ihmisten pelotellusta ja kaupunkisuunnittelun yleiskaavapäällikkö antoi rauhoittelevan tiedotteen, jossa hän sanoi: "tonttitehokkuus ratkaistaan asemakaavoituksessa, johon asukkaat voivat osallistua." Hän myös vakuutti, ettei kaupunki käynnistä asemakaavoitusta yleiskaavan perusteella, vaan maanomistaja voi halutessaan hakea asemakaavamuutosta tontilleen. Jos näin olisi, ihmetyttää vain miksi halutaan yleiskaavaan laskennallisia lukuja, jos niitä ei tulla juurikaan käyttämään. Suurin osa Pohjois- ja Keski-Espoon pientaloalueistahan on asemakaavoitettua ja rakennettua.

Olemme kantaneet huolta Espoonjokilaakson ympäristöstä ja toivoimme, että yleiskaavassa otettaisiin selvästi kantaa, miten se on huomioitava, mutta edelleenkin ehdotuksessa on yhtä epäselvä raja suojavyöhykkeestä ja vain kauniita sanoja alueen kehittämisestä.

Jokisillan asemakaavaehdotus

Valtuusto hyväksyi 16.11.20 kaavaehdotuksen äänestyksen jälkeen. Ehdotettua palautusta kannatti 17 jäsentä, 50 hyväksyi kaavan sellaisenaan ja 5 äänesti tyhjää. Espoonjokilaaksoon voidaan tämän mukaan rakentaa 2-6 kerroksisia terassi- ja kerrostaloja.

Savikuja

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä lokakuussa. Jätimme mieli-

piteemme, jossa emme pitäneet esitettyä rakennusoikeuden lisäämistä 3100 m² – 5400 m² ja rivitalojen muuttumista 4-5 kerroksiksi kerrostaloiksi sellaiseksi "maltillisiksi ympäristöön sopivaksi täydennysrakentamiseksi", josta puhutaan kaavamuutoksen tavoitteena. Kaavaehdotuksen arvellaan tulevan nähtäville talven aikana.

Söderskoginaukea

Kaavaehdotus oli nähtävillä keväällä 2019 yhdessä Bosmalmin kaavan kanssa. Ehdotuksessa ongelmana on edelleen

Espoonväylän linjaus Söderskogin päässä. Toteutuksen jarruksi on tullut myös Espoon rahapula. Kyseessä on iso investointi tunneleineen yms. Ilmeisesti asia ei etene kovinkaan nopeasti.

Kaava-asioista löytyy kaupungin nettisivuilta paljon tietoa: karttoja, selostuksia, pöytäkirjoja ym. www.espoo.fi/kaavoitus. Paljon tehdään hyviä ja perusteellisia selvityksiä kaavoitustyötä varten mm. luonto- ja rakennusasioista. Tuntuu vaan, ettei niitä käytetä mihinkään.

Eeva Vainio



Espoon Lions Clubin pienoisgolfraadalla näkee aina välillä vieraita. Tällä kertaa kärppä (Mustela erminea sv. hermelin) katseli uteliaana radalle tullutta kävijää. Valokuvan otti Timo Uusimäki.

PALUUMUUTTOA

Asumme Espoon Kaupunginkalliossa ja olemme "paluumuuttajia" 2 vuoden takaa.

Olemme aiemmin asuneet Espoossa Haukilahdessa, Suvelassa ja Kuitinmäessä. Kuitinmäestä ostimme ensimmäisen oman asuntomme kerrostalosta. Kuitinmäestä muutimme ulkomaille mieheni työn perässä. Thaimaassa, Etelä-Koreassa ja Japanissa vierähti yhteensä 7 vuotta.

Aasian jälkeen asuimme Vantaan Kartanonkoskella 13 vuotta. Tyttäreemme kävivät siellä kansainvälisen koulun, jonka jälkeen siirtyivät lukioon, toinen Vantaal-

le ja toinen Helsinkiin. Alkoi tuntua siltä, että oli aika vaihtaa maisemaa. Halusimme seuraavaksi kokeilla asumista omakotitalossa.

Aluksi etsintämme rajoittui vain Vantaan alueelle. Taloja oli kyllä tarjolla, mutta aina jokin ei täsmännyt kriteereihimme: sijainti, hinta, kunto. Aina tuntui löytävän jotain, miksi talo ei tuntunut sopivan meidän kodiksemme.

Vuonna 2017 selasimme taas Oikotien sivuja ja ihan hovin vuoksi vilkaisimme myös Espoon kohteita. Keväällä 2018, monen vuoden etsiskelyn jälkeen, sitten ostimme talon Espoon Kaupunginkalliosta.

Uusi kotimme löytyi ihan sattumalta. Kävimme kerran katsomassa erästä taloa Pajutiellä, jolloin mieheni mainitsi, että lähellä on toinenkin kohde esittelyssä. Päätimme vilkaista sen samalla reissulla. Ei juurikaan vilkaistu kohteen esittelyä netistä, kunhan mentiin katsomaan. Oli sunnuntai, eikä ollut tähdellisempäkään tekemistä. Näin tutustuimme nykyiseen Kalliorinteen kotiimme.

Talo on iso ja kaipasi laajahkoa remonttia. Tämä varmaan rajasi ostajajoukkoa. Suomessa suositaan pienempiä asuntoja ja puhutaan turhista neliöistä, mitä sekin nyt sitten tarkoittaa. Olin Aasian vuosina tottunut isohkoihin asuntoihin, joten koko ei ollut minulle ongelma. Taloon kuuluu myös melko iso puutarhatontti. Jo näytössä tontilla käyskenteleli peuroja ja ne näyttivät varsin söpöiltä, mutta osoittautuivat myöhemmin varsi-



naisiksi riesoiksi puutarhanhoitoa ajatellen.

Siinä meillä sitten oli ensimmäinen omakotitalo ja vielä iso puutarha. Muuton jälkeen oli tarkoitus aloittaa talon remontointi välittömästi. Olimme kuitenkin täysin uupuneita muuttoprosessista ja pitihän ansiotyötkin hoitaa. Lisäksi opiskelin työn ohella, tein tallitöitä he-

vosharrastusta rahoittaakseni. Talon hoito jäi vähemmälle huomiolle ja puutarha vielä vähemmälle. Kunhan oltiin ja siirrettiin kaikkea korjaamista ja hoitoa vaativaa työtä myöhempisiin aikoihin. Toipuminen kesti puoli vuotta, mutta lopulta tartuimme toimeen rakentaaksemme meidän näköisen kotiympäristön.

Teksti ja kuva Ritva Koivukoski

KIISSELIINEKSET LÄHIALUEELTA

Mustikkaa tolkuttomasti, suppilovahve-roita mielin määrin – aikamoinen syksy oli tämä 2020 luonnonantimienkin osalta meillä Espoossa! Päätinpä vielä parin ensimmäisen pakkasyön jälkeen lähteä katsastamaan kartasta huomaamani lä-

hikosteikkoalueen antia ja niin vaan sain nämäkin kiisseliainekset kasaan. Kuinkahan monelle muulle karpalosuolle kuin meillä kaikuvat yhtä selkeästi tuomiokirkon kellojen äänet?

Kuva ja teksti: Marja-Liisa Pahalahti



VARFÖR FIRAR VI LUCIA?

Vi firar Lucia den 13 december. Traditionen härstammar från den katolska helgonkalendern, och är inte en högtid i den evangelisk-lutherska kyrkans kyrkoår, men det har blivit en tradition att fira dagen, speciellt bland finlandssvenskar. I daghem och skolor firar man lucia med lussebullar (bullar med saffran) och pepparkakor. En liten lucia med tärnor, stjärngossar och tomtar (ett luciatåg) sprider värme och glädje. Ofta besöker de små luciorna åldringshem i närheten av skolan. Många småflickor lussar också hemma för familjen och för äldre släktingar.

Vem var Lucia?

Lucia är en som bringar ljus i mörkret.

Lucia var en kristen jungfru som ville tjäna Gud. Legenderna om Lucia är många och varierande, men gemensamt för dem är att Lucia verkar ha dött martyrdöden på Sicilien ca år 304. Hon blev endast drygt 20 år gammal. Hon helgonförklarades och kallas därför Sankta Lucia. I den katolska kyrkan är Lucia de synskadades helgon och det röda sidenbältet hon idag bär symboliserar Lucias martyrdöd.

Lucia i Norden

På Skansen i Stockholm uppträdde lucia för första gången 1893. Därifrån spred sig den nya julseden – först till olika delar av Sverige, sedan till Finlands svenskbygder. Det luciafirande som vi känner



till idag tog i Sverige fart 1927 då Stockholms Dagblad arrangerade det första offentliga luciatåget.

Finland lär Svenska fruntimmersskolan i Åbo ha haft en lucia redan 1898. Föreningen Brage i Vasa började fira Lucia 1936 och har anspråk på att vara först med ett "utomhuståg". Via tidningen Västra Nylands omröstning bland lärarna kröntes Heidi Sandström år 1948 i Pojo till Svenskfinlands första lucia.

År 1949 startades på Samfundet Folkhälsans initiativ en officiell luciainsamling och i samband med det återupplivades luciakortegen i Helsingfors centrum. År 1950 engagerade sig Hufvudstadsbladet i arrangemangen och började profilera Helsingforslucian som Svenskfinlands Rikslucia. Evenemanget har med åren stadigt vuxit i omfång och utökats med nya element och idag förvaltar Folkhälsan hela begreppet "Finlands Lucia" i samarbete med Yle och Hbl. Folkhälsan ordnar kandidatupp-rop (kandidaterna presenteras i Hbl och i Yle), röstning, luciainsamling, kröning i Helsingfors domkyrka (som sänds i TV), luciabesök, luciamarknad osv. I de flesta finlandssvenska kommuner ordnas också val av Lucia där läsarna via den lokala tidningen får rösta på kandidaterna. Ofta är det lokala MBI, någon förening eller församlingen som står för arrangemangen.

Luciafirandet i Esbo

Tanken på att vi också i Esbo skulle ha en egen lucia framkastades av Iwe Ekström på en UF-samling sommaren 1978. Tanken togs upp av Kaj Weurlander, då aktiv inom både EBUF och Esbobygdens musikscola, senare Musikinstitutet Kungs-

vägen. Musikskolans upprätthållare var Esbobygdens ungdomsförbund (EBUF). Första gången Esbobygdens Lucia framträdde var år 1980 och flickan hette Nina Lax. År 1991 anställdes Iwe som org. sekr. på EBUF och fick som en av sina arbetsuppgifter ta hand om och organisera luciafirandet i Esbo. År 1993 beslöt förbundet att ta ett fastare grepp om luciafirandet i Esbo för att alla esbobor skulle kunna känna att flickan är hela Esbos Lucia, inte bara något som firas inom UF-rörelsen. Profilen höjdes med en person utanför UF-kretsen som kröntes Lucia, och den första blev bitr. stadsdir. Liisa Tommila. Kröningsfesterna arrangerades först i föreningshusen, men sedan flyttades de till större utrymmen som Esbo domkyrkas församlingsgård, de större skolornas festsalar eller någon av kyrkorna. Festerna blev programfester för hela familjen med pausservering. Intäkterna från serveringen blev grundkassa för den insamling som ordnades till förmån för något socialt ändamål, som årligen fastställdes av förbundets styrelse. Ofta kom initiativet till insamlingsändamål från den av medlemsföreningarna som årligen stod i tur att medverka vid festens genomförande. Basen i festprogrammet utgjordes av musiklekelever eller körsångare från det egna musikinstitutet, solosångselever och instrumentaler samt oftast någon utomstående artist – ett s.k. publiklockande namn.

I valet av Esbo Lucia blev det aldrig fråga om någon publikomröstning utan flickan valdes av styrelsen för EBUF på basen av den information som man fick fram om de intresserade flickorna, först från Serena-kören och senare bland andra körsångare eller solosångselever inom

MIK. Så här kunde flickornas sångförmåga och repertoarbredd garanteras, likaså deras erfarenhet av att uppträda och behärska olika situationer som lucia med följ ofta kan ställas inför.

Luciafirandet min personliga jul

Att få vara med och skapa julstämning blev mitt sätt att årligen ta in julen. Att få se glädjen, tacksamheten och det andäktiga mottagandet hos många gamla och sjuka, de stora ögonen hos småttingarna på daghemmen och alla andra former av positiv överraskning var en ynnest. Ett 30-tal uppträdanden under 12–14 dagar blev max vad som kunde rymmas in i tidtabellen för besök och transporter runt om i Esbo, Grankulla och med några avstickare ibland till Helsingfors. Vi uppträdde årligen för hundratals, ibland tusentals personer och luciainsamlingen inbringade mellan 3–6 000 euro.

Jag fick uppleva underbara unga flickor i rollen som Lucia och i hennes följe. Några år hade vi t.o.m. några manliga stjärngossar eller gitarrspelande följeslagare som väckte ännu mer uppmärksamhet. Stämmningsfullast, men mest utmanande var Luciamorgnarna 13.12 på Aurorahemmets avdelningar, med sångstart kl. 7. Mest storslagna var kröningsfesterna och julkonserterna med musikinstitutet i en till bräddarna fylld Esbo domkyrka. Att som Esbo Lucia få träda in i kyrkan till alla körers Sankta Lucia och att träda ut under hela publikens sång i Härlig är jorden – framkallade en tår i ögonvrån hos de flesta av flickorna. Härliga i de här stunderna var också de minsta tärnorna som följde Lucia närmast – deras påtagliga beundran för denna stora flicka som fick ha levande ljus i håret – var ljuv-

lig att se!

Corona-året 2020 sätter sina djupa spår i årets luciafirande också i Esbo, nu blir det inga traditionella besök på åldershem och sjukhus – de besöken som varit så värdefulla och efterlängtrade – men vi får hoppas att situationen år 2021 kan återgå till det ursprungliga normala firandet. Esbo Lucia år 2020 är 18-åriga Catarina Korkman från Köklax. Hon kröns i Alberga kyrka 5 december och för arrangemangen då svarar Hembygdens Vänner i Alberga.

Mera info om årets luciafirande i Esbo: www.ebuf.org/Esbo Lucia

Text & foto: Iwe Ekström, Lucia-mamma i Esbo under 25 år



MIKSI LUCIAA JUHLITAAN?

Vietämme Lucian päivää 13. joulukuuta. Traditio perustuu katoliseen pyhimyskalenteriin, mutta Lucian viettämisestä on tullut tapa myös Suomessa, erityisesti suomenruotsalaisten keskuudessa. Päiväkodeissa ja kouluissa pienet Luciat, tähtiopotat ja tontut tuovat iloa ja lämpöä. Usein Lucia-kulkue vieraillee myös lähellä sijaitsevista vanhainkodeista. Monet pienet tytöt esiintyvät Lucian hahmossa myös kotona ja sukulaisissa. Lucian päivänä tarjoillaan saharipullia ja piparkakkuja.

Kuka Lucia oli?

Lucia tuo valoa pimeyteen. Yhteistä kaikille Luciasta kertoville legendoille on, että Lucia kuoli marttyyrikuoleman Sisiliassa noin v. 304, vain 20-vuotiaana. Hänet julistettiin pyhimykseksi. Katolilaisessa kirkossa Lucia on näkövammaisten pyhimys. Lucian punainen vyö symbolisoi Lucian marttyyrikuolemaa.

Lucia Pohjoismaissa

Lucia esiintyi ensimmäisen kerran Tukholmassa Skansenilla v. 1893. Sieltä Lucian vietto levisi muualle Ruotsiin ja sitten myös suomenruotsalaisille alueille. Ensimmäinen Lucia-kulkue järjestettiin Tukholmassa v. 1927.

Suomessa Turussa esiintyi ensimmäinen Lucia jo v. 1898. Vaasassa järjestettiin ensimmäinen Lucia-kulkue v. 1936. Västra Nyland –lehden lukijat äänestivät Heidi Sandströmin suomenruotsalaisten Luciaksi v. 1948.

Folkhälsan aloitti v. 1949 virallisen Lucia-keräyksen ja sen myötä myös joka vuo-

si järjestettävän Lucia-kulkueen Helsingin keskustassa. Hufvudstadsbladet tuli mukaan järjestelyihin v 1950 ja sitä kautta näin valittavasta Luciasta tuli Suomen 'virallinen' Lucia. Tapahtuma on kasvanut: Folkhälsan organisoii nyt Lucia-kandidaattien valinnan, äänestyksen, hyväntekeväisyyskeräyksen, kruunauksen Tuomiokirkossa ja kulkueen yhdessä HBL:n ja YLE:n kanssa. Lucia-kulkue vieraillee yrityksissä, hoitolaitoksissa ja erilaisissa tapahtumissa.

Espoon Lucia

Nykyään monella paikkakunnalla valitaan vuosittain oma Lucia, niin myös Espoossa. Iwe Ekström ehdotti Espoon oman Lucian valintaa kesällä 1978. Kaj Weurlander vei ajatusta eteenpäin EBUFin ja Musikinstitutet Kungsvägenin piirissä ja niinpä Espoon oma Lucia, Nina Lax, esiintyi ensimmäistä kertaa 1980. Iwe Ekström aloitti v. 1991 EBUFin järjestösihteerinä ja sai tehtäväkseen myös Espoon Lucia-tapahtumien organisoimisen. EBUFin hallituksen valitsema Espoon Lucia sai lisää julkisuutta ja tuli monille espoolaisille tutuksi, kun kruunajais-tilaisuus siirrettiin isompiin tiloihin ja kruunajaisista tuli koko perheen juhla. Juhlissa esiintyy Lucia-kulkueen lisäksi musiikkiopiston oppilaita ja kuoroja.

Iwe Ekströmille Lucia-järjestelyt aloitetaan joulun ajan. Lucia tuo mukanaan hyvää mieltä sekä katsojille että esiintyjille. Kahden Lucia-viikon aikana järjestetään n. 30 esiintymistä, yhteensä sadoille, joskus tuhansille katsojille. Lucia-tapahtumien tuotot ohjataan hy-

väntekeväisyyteen. Lucia toi mukanaan unohtumattomia hetkiä lwelle. Lucia-päivä 13.12. alkoi jo aamulla klo 7 ensimmäisellä vierailulla Aurora-kodissa. Tänä korona-vuonna vierailut vanhainkoteihin ja sairaaloihin jäivät pois, mutta toivomme, että ensi vuonna voimme taas palata normaaliin ohjelmaan.

BJÖRKHAGENIN TANSSILAVA OLI AIKANSAMENOMESTA!

Espoon Kauklahdessa, Lasilaaksossa Mankinjoen varrella, sijaitsi aikoinaan Björkhagenin tanssilava. Tanssipaiikka oli 1970-luvulla etenkin alaikäisten suosiossa, ja siellä kävivät lähes kaikki suomalaiset suuruudet.

Catarina Korkman Kauklahdesta on vuoden 2020 Espoon Lucia. Hänet kruunataan Leppävaaran kirkossa 5.12. Lisätietoa Espoon Luciasta [www.ebuf.org/Esbo Lucia](http://www.ebuf.org/EsboLucia)

Teksi ja kuvat: Iwe Ekström,
Espoon Lucia-mamma 25 vuoden ajan
Suomennos: Merja Mäkelä

Tanssilavan alue löytyi urheilukentän ja Mankinjoen välistä. Mankinjokeen liittyi myös monia tarinoita: paikan päälle on tultu soutu- ja jopa höyryveneillä. Onpa-han joku yrittänyt uida jokea pitkin, jotta pääsisi alueelle maksamatta.



Puhallinorkesteri esiintymässä Björkhagenin tanssilavalla.

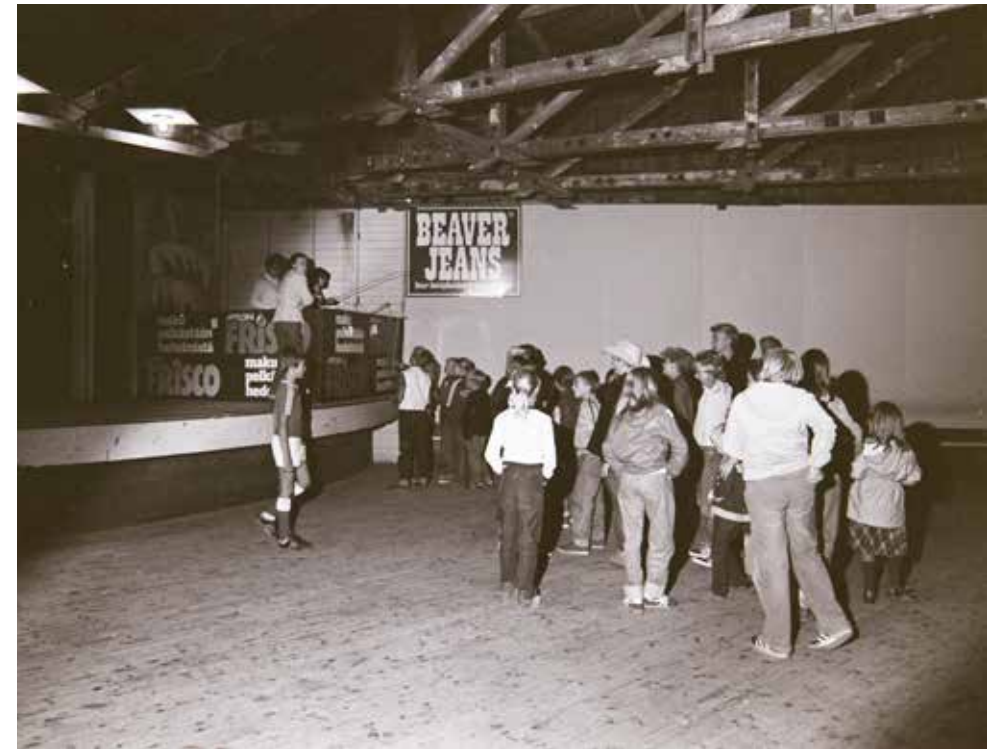
Alkunsa toiminta sai 1950-luvulla. Alkuun toiminta oli vastaavaa kuin muuallakin Suomessa, esiintymässä oli puhallinorkestereita ja lavalla tanssittiin. 1960-luvulla Björkhagenissa esiintyivät muun muassa Laila Kinnunen ja Eino Grön. Tuolla vuosikymmenellä tehtiin kuulemma myös yleisöennätyksiä. Kuulemman mukaan eräissä juhannusjuhlissa oli toistatuhatta juhlijaa. 1970-luvulla toiminnan luonne muuttui. Nuorisodiscot keräsivät suosiota - ja nuori eri puolilta pääkaupunkiseutua. Vuosikymmenen aikana Björkhagenissa esiintyivät Danny, Hurriganes, Vicky Rosti, Juice Les-

kinen, Sleepy Sleepers, ja ulkomailta The Renegades. Monilla Espoossa nuoruuttaan viettäneillä on tuolta ajalta runsaasti muistoja.

Kesän 1978 jälkeen lavan toiminta loppui, osin huonoon kuntoon liittyen. Björkhagenin alueella järjestettiin kuitenkin esimerkiksi vuosittaisia Kauklahtipäiviä. Alueen rakennukset purettiin vuonna 2004.

Teksti: Tony Hagerlund

Lisää kuvia Björkhagenin tanssilavasta:
<https://www.hagerlund.net/fi/kadonnut-espoobjorkhagenin-tanssilava>



*Lapsille järjestettyä ongintaa Björkhagenin tanssilavalla.
Kuvat: Espoon kaupungin museo, Kalliomäki Toivo, 1979-1982*

KORONA-AIKAA KAUPUNGINKALLIOSSA

Maaliskuun puolivälissä moni asia muuttui. Korona-aika alkoi, myös Kaupunginkalliossa.

Auto jäi aamulla talliin ja koti muuttui toimistoksi. Aamukahvit toimistolla vaihtuivat jäähtyvään kahvikupilliseen tietokoneen vieressä. Pitkät päivät kuuluivat ruudun äärellä, kuulokkeet korvissa. Työkavereiden pienet, puhuvat päät vaihtuivat ruudulla. Etäkokousten tauoilla jaettiin vinkkejä eri video- ja telekokousohjelmien toiminnasta, kuulokkeiden ja kovaäänisten laadusta ja nopeasti mikrossa lämmitettävistä annosruuista. Pienissä tai parvekkeettomissa kerrostaloasunnoissa asuvat tuskailivat aurinkoi-

sina päivinä ja kadehtivat kaupunginkalliolaisten kaltaisia omakotiasujia, jotka kuitenkin saattoivat lounastaa tai ulkoilla omalla pihamaalla.

Onneksi työpiste oli ikkunan ääressä ja Kaupunginkallion tähän asti tuntemattomiksi jääneet päivärutiinit alkoivat pikku hiljaa hahmottua. Joskus etäkokousten aikana ajatukset ja katse harhailivat. Nuo koululaiset ovat kyllä tänään myöhässä. Ai, tänään äiti viekin pientä hoitoon. Missä tuon rouvan toinen koira on? Ei kai se ole sairaana? No niin, tuossa taas isä ja poika ovat päiväkävelyllä. Nyt naapuri lähti pyörimään uudella sähköpyörällään. Jokohan posti tuli?

Myös lapset liittyivät etätyöläisten joukkoon. Koulut siirtyivät etäopetukseen ja päiväkotikäisille suositeltiin kotihoitoa. Kodeissa kilpailtiin työvälineistä ja työpisteistä. Tänään on minun vuoroni istua pöydän ääressä! Etätyön, etäkokousten ja kotitöiden lomassa vanhempien piti hoitaa myös apuopettajan virkaa ja tulkita vaihtelevia Wilma-ohjeita. Sankari-isän arvoa tarjottiin kaveripiirissä isälle, joka päivän mittaan selvisi kahden alle kouluikäisen lapsen hoidosta, ruokailuista ja kahdeksasta etäkokouksesta. Kaupunginkallion kaduilla näkyi paljon lapsia vanhempineen, jotka kävivät kokoustauoilla ulkoilemassa.

Ikäihmisiä neuvottiin pysymään kotosalilla. Eläkeläiskerhot keskeyttivät toimintansa ja kirjastot ja uimahallit sulki ovensa. Kaupunginkalliossakin naapurit sopivat keskenään kaupassakäyntivu-



roista ja ostosavusta. Monet ikäihmiset ottivat todellisen digiloikan: kauppaliistoja naapurille Whatsappilla, maksu MobilePaylla tai kotiinkuljetuksia suoraan nettitilausten perusteella. Lastenlapsiin ja muuhun sukuun pidettiin yhteyttä videokokouksilla. Pikku hiljaa huomattiin, että täydellinen eristäytyminen ei ehkä ollutkaan se paras ratkaisu, vaan liikuntaa ja raikasta ilmaa tarvittaisiin koronasta huolimatta. Niin Kaupunginkallionkin kaduilla ja kävelyraiteilla nähtiin ikäihmisiä ulkoilemassa – samaan suuntaan, mutta kahden metrin välein!

Koirat ovat korona-ajan voittajia: seuraava on tarjolla koko päivän ja lenkit pitenevät. Koirakin oppi nopeasti uudet kotikonttorirutiinit ja tiesi pian, että kun kuulokkeet ilmestyivät emännän korviin, ei haukkumista suvaittu.

Alkuun kauhisteltiin korona-ajan ennusteita, joiden mukaan etätyö saattaisi jatkua viikkoja. Nyt, kahdeksan kuukautta myöhemmin vuosi lähenee loppuaan, mutta koronan ohimenoista ei ole tietoa.

KYLÄSTÄ KAUPUNKIIN

Inga-Britt hiihtää Mikkilän peltojen yli kohti koulua. Ladulta näkyvät entisen kodin ja mummolan, Mikkilän tilan, valot. Pakkanen on pureva, mutta kuu valaisee latua ja kirkko näkyy jo, ja kohta sen lähellä Lagstadin koulu. Sukset Inga-Britt jättää päivänsi koulun eteen telineeseen niin kuin muutkin hiihtäen kouluun tulleet luokkakaverit.

Talvi on hauskaa aikaa. Koulussa so-



Elämä on kuitenkin asettunut uomiinsa. Joulupukki saapuneen tänäkin vuonna – tosin turvallisen etäisyyden muistaen, maski kasvoillaan ja käsidesiä käyttäen!

Teksti ja kuvat Merja Mäkelä

vitaan illaksi ohjelmaa: mennäänkö luistinradalle luistelemaan vai laskeutanko mäkeä. Iltaohjelma on paras ta suunnitella jo päiväsaikaan, sillä vaikka useimmilla on kotona puhelin, kalliita puheluja ei mielellään tuhlat lasten asioihin!

Kirkon lähellä sijaitsevalla luistinradalla tavataan tuttuja. Myös kaverit Furubackasta ja muista kylästä tulevat usein sinne. Luistimet laitetaan jal-

kaan penkillä kentän reunassa, koko ilta luistellaan ja sitten illan päätteeksi kävellään luistimet olalla kotiin.

Mäkeä voi laskea Mikkilän rinnettä alas joelle päin. Mäenlasku on entistä jännittävämpää nyt, kun kelkkojen liissäksi on saatu ystävän isältä jääkaappitehtaan ylijäämäovia, jotka sopivat erinomaisesti mäenlaskuun.

Inga-Brittin kotiin on tullut televisio. Myös naapurit kokoontuvat usein sitä katsomaan, varsinkin jos ohjelmassa on urheilua!

Kesällä Inga-Britt saa auttaa heinäkorjuussa. Hyttyset, paarmat ja naarmut eivät haittaa, kun lapset hyppivät heinäkasoiissa ja tallovat heinää ti-



viimmäksi. Espoonjoen uimapaikka ei enää ole käytössä mutta sisaruksilta perityllä pyörällä voi pyöräillä Oittaaalle tai Kallvikin uimarannalle uimaan.

Espoossa myös urheillaan. EBK kerää jalkapalloilijoita riveihinsä, mutta Inga-Britt pelaa sulkapalloa EBK:n joukkueessa. Sulkapalloharjoitukset järjestetään Tuomarilan VPK:n talossa, joka on myös kylän elokuvateatteri. Koska sulkapalloa pelataan samassa salissa, jossa elokuviakin esitetään, harjoitukset alkavat tai päättyvät usein penkkien siirrolla.

Inga-Britt aloittaa oppikoulun Kautiaisissa ja hiihtomatkat vaihtuvat junakyytiin. Pellon seisake on kodin lähin junan pysähdyspaikka. Juna

pysähtyy Pellossa vain pyydetessä ja aina joskus käy niin, että juna ei pysähdykään. Silloin Inga-Britt joutuu kävelemään pitkältä ja joskus myös pelottavalta tuntuvan matkan Kaukalahdesta kotiin.

Espoosta tulee kauppa vuonna 1963. Elämä Espoon kauppalan keskustassa on rauhallista ja kotoisaa. Melkein kaikki tuntevat toisensa. Apteekki, pankki ja Erikssonin kauppa palvelevat asiakkaita sujuvasti ruotsiksi ja suomeksi, mutta suurempia ostoksia varten matkustetaan linja-autolla tai junalla Helsinkiin. Lindholmin saha on alueen suurin työnantaja.

Inga-Britt on mukana juhlimassa Espoon muuttumista kaupungiksi uudenvuodenaattona vuoden 1972 alkaessa. Espoon vastavalmistuneen kaupungintalon katolta ammutaan raketteja uuden kaupungin kunniaksi.

Nyt kohta neljäkymmentä vuotta myöhemmin Inga-Britt viihtyy yhä Espoossa. Inga-Britt asuu nykyin kävelymatkan päässä kirkolta ja Lagstadin koululta. Entisen mummolan mäellä liukastelevat nykyään autot ja Lidliin menijät. Kylästä ja kauppalasta on tullut kaupunki ja omakotialueiden viereen on noussut kerrostaloja ja ostoskeskuksia. Kaikki on sopivasti lähellä ja Espoon keskustasta pääsee sujuvasti liikkumaan junalla, linja-autolla ja

omalla autolla. Joenvarren kävelyreitit, metsät ja monet muut vihreät alueet ovat yhä jäljellä ja toivottavasti ne myös säilyvät seuraaville sukupolville. Nyt Inga-Brittin lapsenlapset viihtyvät Espoon mummolassa ja odottavat yhdessä Inga-Brittin kanssa talven lumia ja mäenlaskua.

Kertomusta varten on haastateltu Inga-Britt Hasselströmiä, joka on, opiskeluaikaa lukuun ottamatta, asunut koko ikänsä Espoon keskustan tuntumassa. Inga-Britt on monelle lehtemme lukijalle tuttu Espoon Keskustan apteekin tiskin takaa.

Inga-Britt Hasselström har blivit intervjuad för berättelsen. Inga-Britt har bött hela sitt liv, utom studietiden, nära Esbo centrum. Många av våra läsare kommer ihåg Inga-Britt från apoteket vid Esbo Centrum.

Teksti Merja Mäkelä,
kuvat Inga-Britt Hasselström



ESPOON PERINNESEURAN UUSIN KIRJA: KUMMITUSTARINOITA ESPOOSTA

Espoon perinnesseura julkistaa mielikuvitusta kiehtovan ja jännittävän teoksen Kummitustarinoita Espoosta. Kirjan on koonnut ja muokannut seuran jäsen Kari Forsberg.

Perinnesseuran sivuilla julkaistaan parhaillaan myös artikkelisarjaa Linja-auto-muistoja Espoosta. Lisää muisteloita siihen toivotaan.

”Eräänä sateisena, synkkänä, syksyisenä iltana Espoon perinnesseuran hallituksen kokouksessa joku heitti ilmoille ajatuksen kummitustarinoista. Eikä suinkaan ajatusta mistä tahansa tarinoista, vaan Espoon omista kummitustarinoista”, Kummitustarinoiden kokoaja Kari Forsberg kertoo.

”Valitsivat minut keräämään näitä tarinoita. Verkosta, kirjoista, lehdistä ja yksityisiltä henkilöiltä saadut tarinat julkaistiin ensin Espoon perinnesseuran verkkosivuilla. Tarinat on koottu nyt kirjaksi muutamilla lisätarinoilla höystettyinä.

Vuosisatojen ajan ihmiset ovat kertoneet toisilleen tarinoita haamuista, aaveista, kummituksista ja häivähdyksistä. Skeptisimmät ovat kutsuneet niitä nimillä näky, harhakuva ja houre. Niitä nähneet ja kokeneet lienevät kuitenkin pitäneet niitä todellisina.

Tässä kirjassa kerrotaan siis asioista ja tapahtumista, joita ihmiset todella ovat mielestään kokeneet ja joita he ovat katsoneet haluavansa kertoa eteenpäin.

Kuulijoilla ja lukijoilla saattaa olla samantlaisia kokemuksia, jolloin ehkä helpottaa tietää, etteivät he ole yksin näiden ilmiöiden kanssa. Ympärillämme voi hyvinkin olla ulottuvuus, josta saamme aika ajoin välähdyksiä erilaisissa paikoissa ja elämäntilanteissa.

Kummituskirjaa tehdessäni sain yhteydenoton, jonka mukaan voin julkaista kummitustarinan, mutta vain nimimerkillä. Tämä kertoo siitä, että osa kummitustarinoiden kertojista kokee olevansa vielä nykyisinkin hieman huolissaan omasta uskottavuudestaan. Tähän toteaisin painokkaasti: antamalla luvan kummitustarinan julkistamiseen tekee samalla hienon kulttuuriteon.

Tässä kummituskirjassa on ainoastaan kummitustarinoita. Siitä ei löydy minikäänlaista analysointia tai selityksiä tapahtumille, sellaisista kun on tehty kirjoja jo runsaasti.

Espoon perinnesseura on julkaissut kymmeniä kirjoja olemassaolonsa aikana, mutta tällaista tai edes tätä aihepiiriä sivuavaa teosta ei ole ennen tehty.

Tässä yhteydessä haluan kiittää kaikkia niin nimellä kuin nimimerkillä tarinoita lähettäneitä avusta kirjan tekemiseen. Samoin kiitokset Espoon perinnesseuran hallituksen jäsenille tuesta, käänöksistä ja sisällön tarkistuksesta.

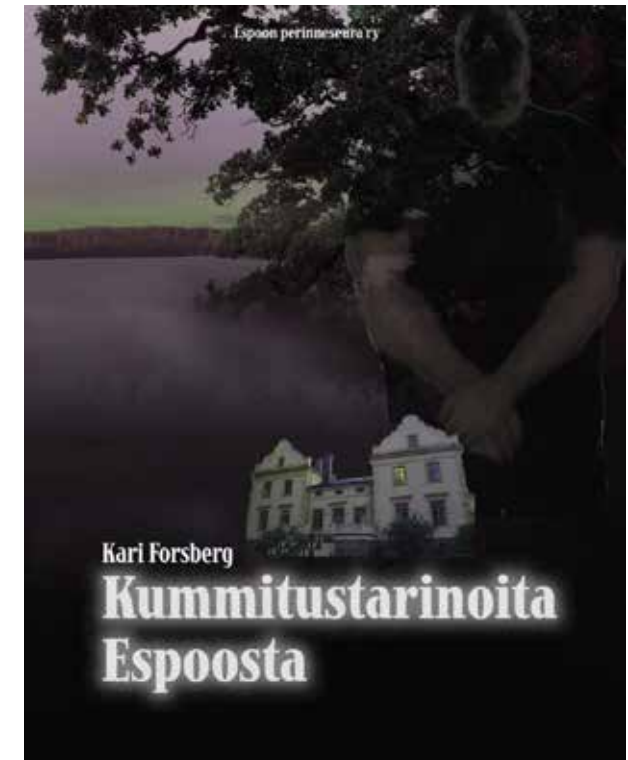
Eriytyisen suuri kiitos perinnesseuran hallituksen jäsenelle Leena Yrjölälle kirjan ulkoasun suunnittelusta, kuvituksesta ja

tautosta.

Kirjaa on saatavissa Espoon perinnesseuran perinnekaupasta (espoonperinnesseura.net/perinnekauppa), Tapiolan Akateemisesta kirjakaupasta sekä Auroran kapelista.

Toivottavasti lukijat viihtyvät kirjan parissa. Kannattaa ehdottomasti muistaa: Kummituksia ei ole oikeasti olemassa, ehkä.”

Marjatta Kuitunen
Espoon Perinnesseura



LINJA-AUTOMUISTOJA ESPOOSTA KAIVATAAN

” Espoon perinnesseura julkaisee sivustollaan espoonperinnesseura.net myös muistoja espoolaisen linja-autoilun historiasta.

Kaikenlaiset muistelot ja dokumentit (lehtileikkeet, valokuvat ja muu aineisto) ovat tervetulleita. Espoon Auto Oy, Westendin Linja Oy, Juhanilan Linja Oy, Linjamatka Oy, P.Tyllilä Linja Oy, Frisanin Auto Oy, Matkustajain Auto Oy, Auto Arvela Oy, Åke Wikström Oy, Leppävaaaran Liikenne Oy, Helmisen Linja Oy ja

mitä niitä muita yhtiöitä nyt olikaan. Bussikydeissä on varmaan tapahtunut vaikka mitä, liittyen itse kulkuneuvon, matkustajiin, kuljettajiin, matkatavaroihin, eläimiin, poikkeusreitteihin (tahallisiin tai tahattomiin) ja matkan keston. Espoon sisäinen liikenne oli hyvin vähäistä vielä 1970-luvulle asti; ainakin silloin kuljettiin Espoon eri osien välillä Helsingin keskustan kautta. Muistoja voi lähettää sähköpostitse kari.forsberg@iki.fi.”

KAUPUNGINKALLION HIIDENKIRNUT

Ihan heti Espoonväylää ees taas viiletässä ei arvaisi, että ihan muutaman askelen päässä vilkasliikenteisestä pääväylästämme, "villiviinitaloa vastapäätä", rauhallisesti metsän keskelle kätkeytyneinä ovat kolme maakunnallista suoje-luarvoakin nauttivaa, ikiomaa hiidenkirnuamme. Suurin kirnuista on kolmisen metriä syvä ja metrin leveä ja kaksi muuta ryhmässä pienempiä, matalampia ja puolisen metriä leveitä. Jos kirnut osaisivat puhua, riittäisi niillä tarina, jos toinenkin meille kerrottavaksi koko siltä ajalta, mitä ovat kalliorinteen juurella viettäneet sitten jääkauden, kun sul-



misvesien pyörittämät kivet ne paikalleen uursivat.

Hiidenkirnun tunnistaa lieriönmuotoisesta, usein symmetrisestä ja sileäruunaisesta kuopasta kalliossa. Kiveä, joka kuopan on muodostanut, kutsutaan pyörre- tai jauhinkiveksi ja usein tämä kivi on muodostuneen kirnun pohjalla edelleenkin. Kaupunginkallion hiidenkirnujen kallion kivilaji on apliittigraniitti, joka on vaaleaa, hienorakeista kiviainesta (Anttila & Kuisma 2005:23)

Kaiken kaikkiaan Suomesta on löydetty noin 2000 hiidenkirnuja, joista suurin osa Etelä-Suomesta. Vanhimmat suomalaiset hiidenkirnut löydettiin sattumalta 1990-luvulla tietöiden yhteydessä Helsingin Pihlajamäestä. Pihlajamäen kirnuista isompi, Aarnipadaksi nimetty, on syvyydeltään vajaa yhdeksän metriä syvä ja seitsemän metriä leveä ja pienempi, Rauninmalja, noin kolme metriä syvä ja puolitoista leveä. Arvioidaan, että Pihlajamäen hiidenkirnujen ikä voi olla jopa yli 100 000 vuotta ja ne on rauhoitettu luonnonmuistomerkkeinä vuonna 1995.

Suomen suurin hiidenkirnu puolestaan on tietävästi Juomapata; soikea, parhaimmillaan 15,5 metriä leveä ja jopa 13 metriä syvä kirnu Sallan kunnan Aholanvaarassa.

Vinkkinä innokkaille hiidenkirnubongareille vielä maininta, että Espoon ympäristökeskus/ Liidia Petrell on tehnyt vuonna 2006 selvityksen "Espoon arvokkaat geologiset kohteet 2006", jossa Kaupunginkallion hiidenkirnujen lisäk-

si on listattuna parisen kymmentä muuta espoolaisen hiidenkirnukohdetta. Selvitys löytyy netistä tai julkaisua voi kysyä ympäristökeskuksesta osoitteella ymparisto@espo.fi.

Teksti: Marja-Liisa Pahalahti

Lähteet:

<https://fi.wikipedia.org/wiki/Hiidenkirnu>, 16.11.2020,
Liidia Petrell, *Espoon arvokkaat geologiset kohteet 2006*, Espoon ympäristökeskus
Kuva: Finnootien hiidenkirnut 1990, Pentti Aalto / Espoon kaupunginmuseo

SYKSYN LEHDET HYÖTYKÄYTTÖÖN

Moni tuskailee syksyisin pihan puista putoavan lehtimäärän kanssa. Lehtikomposti on täynnä ja lämpökompostoriini pitäisi saada muutakin mahtumaan. Mihin ne sitten laittaisi? Sekajätteeseen lehtiä ei saa kipata eikä karrätä lähimetsäänkään, vaikka mieli miten tekisi.

Isot, esimerkiksi tammen ja vaahteran lehdet hajoavat pienempään tilaan mahtuvaksi ajamalla lehtikasaa ruohonleikkurilla tai kerävällä lehtipuhaltimella. Hajonnut lehtiaines pysyy myös paremmin paikallaan suojaamassa herkeämpiä puutarhakasveja tai pensaiden juurella matojen herkkuna. Kasvimaalla lehtiaineksen voi kääntää kevyesti maan sisään tai savimaalla jättää maan pinnalle parantamaan kasvimaan rakennetta. Kasvilavoissa lehdet ovat oiva apu suojaamaan useampivuotisia hyötykasveja. Lehdet voi muuttaa mullaksi myös säilömällä ne mustissa jätessäkeissä katoksen alla suojassa suoralta auringonpaisteelta. Lehdet kannattaa silloin täyttää säkkiin yhdessä typpipitoisen aineksen, esimerkiksi vihreän ruohosilpun tai kannakkarakeiden kanssa. Säkki suljetaan löysästi niin, että ilma pääsee vaihtumaan. Säkkiin voi myös pistellä reikiä ja

säkkejä kannatta möyhentää välillä maatumisen nopeuttamiseksi. Jos lehtiaines tuntuu liian kuivalta, lisätään siihen vettä kuten tavalliseenkin kompostiin. Jätessäkeissä lehdet muuttuvat ravinteikkaaksi mullaksi noin vuodessa ja ovat mitä parhainta kasvuainesta koko puutarhaan.

Teksti ja kuva: Marja-Liisa Pahalahti



PAPPILANTIEN VANHAT TALOT



Karyll

Vuonna 1918 perustettiin säätiö ”Barnens och ungdomens väl i Esbo”. Aloitteen tekijöinä oli muutama arvostettu rouva, jotka halusivat auttaa lapsia ja nuoria, joilla ei ollut vanhempia. Lastenkoti sijaitsi Karyllissä. Kun Espoon kunta perusti lastenkodin, jäi Karyllin lastenkoti tarpeettomaksi ja suurin osa kiinteistöstä myytiin Espoon Sähkölle. Säätiön rahavarat siirrettiin Svenska Folkskolans Vännerin hoidettavaksi. Vuonna 1968 talo tuhoutui palossa. Espoon Sähkö rakens sokkelin päälle vielä uudet toimitilat, joita on nyttemmin purettu.

Lilla Karyll

Vanha hirsinen talo Lilla Karyll kuvaa vanhaa huvilakulttuuria Espoossa 1900-luvun alussa. Tontilla sijaitsi aikoinaan myös talo nimeltä Villa Karyll, jonka omisti kirkkoherran tytär Julia Gadolin. Vuonna 1899 tontti siirtyi peruukinvalmistaja Gabriel Gyllströmin ja hänen vaimonsa Maria Gyllströmin omistukseen. Vuonna 1904 Maria Gyllström rakensi talon suvun kesähuvilaksi. Kukkulalta oli aikoinaan hyvät näköalat Espoonjoelle. Talossa on ristimäinen pohjaratkaisu sekä hienot pyöröholvimaiset ikkunat. Talon ullakkokerroksen ikkunat ovat koristeelliset ja pienet neljännesympyrät tekevät talosta hienon kokonaisuuden. Huhujen mukaan ikkunat olisivat aikoinaan tulleet Venäjältä. Vuonna 1912 talo sai nimekseen Lilla Karyll. Talolla on vuosien varrella ollut värikäs historia, ja talon ovet ovat aina olleet auki. Talo on toi-



Gyllström ja Jansson Espoonjoen varrella

minut useasti kylän kohtaamispaikkana. Sodan aikana taloa piti perheen nuorin tytär Emilia Konstantia Gyllström ja hänen miehensä Johan Vilhelm Jansson. Talo sai tärkeän tehtävän toimia kansanhuoltona ja myöhemmin myös verovirastona. Talon isossa eteisessä oli iso suutarinkaappi, johon kyläläiset saivat tuoda kenkensä korjattavaksi suutarille. Kun sota oli päättynyt, purettiin tontilta Villa Karyll, josta jäi muistona kivijalka. Talo purettiin mm paloturvallisuussyistä koska talot olivat niin lähellä toisiaan. Lilla Karyll toimi vielä suvun kesähuvilana 1940-luvulle, jonka jälkeen huvila siirtyi heidän tyttärelleen Iris Maria Laineelle (os. Jansson). Talon pihalla toimi aikoinaan myös pieni saha, josta lähialueen asukkaat ostivat polttopuita. Talos-

sa on aina ollut menoja ja melskettä. Perheessä oli viisi lasta mutta isoon taloon mahtui paljon naurua ja riemua vuosien varrella.

Vuodet kuluivat ja talon lapset kasvoivat ja aloittivat kaikki omat elämän taipaleensa. Vuonna 1988 Espoon kaupunki osti Lilla Karyllin suvulta. Talo nukkui muutaman vuoden ruususen unta, jonka jälkeen Espoon kaupunki vuokrasi talon Espoon Mielenterveysyhdistykselle. Emy:n talkooväki kunnosti talon vuosina 1994–97. Talolla on myös voimassa oleva suojelupäätös. On hienoa, että Lilla Karyllin tarina ihmisten kohtaamispaikkana jatkuu ja talon tarina elää edelleen seuraaville sukupolville.

Teksti: Anita Nykänen

Apteekkirakennus – Villa Apteekki

Espeen ensimmäinen apteekki oli Kirkonummen apteekin sivuapteekki ja perustettiin vuonna 1905. Apteekki on luultavasti toiminut Espoon rautatieaseman tiloissa. Vuonna 1913 Espoon valtuusto anoi apteekkilupaa valtioneuvostolta, joka myönnettiin. Sen sijainnista tuli kuitenkin eripuraa, koska Kauniaisiiin haluttiin myös apteekkia ja äänestyksessä tämä voitti. Vuonna 1914 apteekki muutti Kauniaisiiin ja sivuapteekki lakasi toimimasta.

Espeen sairaalan toiminta alkoi 1921 jolloin todettiin epäkohtana, ettei ollut apteekkia. Kunnan valtuusto kääntyi valtioneuvoston puoleen pyynnöllä saada perustaa apteekki Espooseen, joka myös myönnettiin. Apteekkitalon on suunnitellut Bernhard Olin ja se valmistui vuonna 1921. Apteekki muutti 1970-luvun lopulla vasta valmistuneeseen virastotalo 1:seen ja sen jälkeen se on muuttanut vielä kaksi kertaa Espoon torin puolella. Nykyään Villa Apteekki toimii Espoon ympäristöyhdistyksen ja Kohtaamispaik-



ka Askeleen tiloina.

Erikssonin kaupparakennus

Rakennuksessa toimi Erikssonin ruokatarvakauppa 1900-luvun alussa ja uudelleen 1960-luvulla. Alkuperäinen Erikssonin kaupparakennus paloi vuonna 1942, jonka jälkeen rakennettiin uusi. Se oli vanhanaikainen ruokatarvakauppa, jossa oli maidot, lihat ja sekatarvaka-

erikseen sekä kangas- ja vaateosasto. Kauppa lopetti toimintansa 1973. Halmeen leipomo avasi vuonna 1978 siihen myymälän ja kahvilan. Tämä muutti virastotalo 1:seen vuonna 1986 ja lopetti toiminnan Espoon keskuksesta 1990-luvun alussa. Tätä nykyä talossa toimivat Espoon sirkus- ja teatterikoulu ESKO sekä Urkuyön ja Aarian toimisto.



Punainen pieni talo - nykyinen kukkakauppa

Talo on kuulunut Villa Karyllin pihapiiriin ja on ilmeisesti toiminut puutarhuri-talonmiehen asuntona. Rakennus on alueen vanhimpia, mahdollisesti rakennettu 1860–70-luvulla. Alkuperäisestä portista on jäljellä kukkakaupan etuosassa graniittipylväs.

Lähde:

Espeen keskuksen kotikaupunkipolut, Jokilaakson kaupunkipolku
Esbo centrum Södrick by 1920-80, Artur Nylund

Halmeen leipomo

Valokuvat: Johan Vilhelm Jansson/Anita Nykänen, valokuvat perhealbumista
Espeen kaupunginmuseo

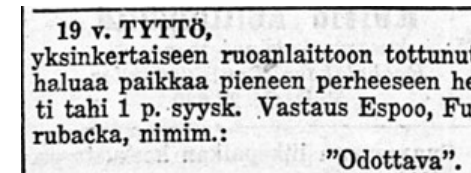
Teksti ja uudet valokuvat:
Ann-Christin Lintula

MEILLÄ ENNEN VANHAAN

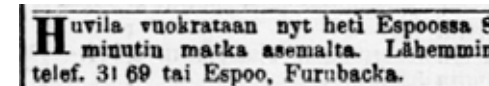
Koonnut Marja-Liisa Pahalahti/digi.kansalliskirjasto.fi



Veckobladet 2.8.1911



Helsingin Sanomat 20.8.1924



Uusi Suometar 8.10.1903



Svenska Tidningen 23.12.1918



Hufvudstadsbladet 18.8.1905

Rantaradan paikallisjunat:	
Helsingistä lähtevät:	
6,05 a.-p. tulo	Espooseen 6,55 arkip.
6,55 » »	Kirkkonummelle 8,41.
10,00 a.-p. tulo	Kirkkonummelle 11,34
1,05 l.-p. »	Masabyhyn 2,15.
2,26 » »	Kirkkonummelle 4,00
3,30 » »	Karjalle 6,31.
4,13 » »	Espooseen 5,92.
5,14 » »	Kirkkonummelle 6,42.
8,40 » »	Kirkkonummelle 10,14
11,58 » »	Kirkkonummelle 1,28.
Helsinkiin saapuvat:	
7,36 a.-p. lähtö	Kirkkonummelta 6,06
8,33 » »	Espooosta 7,39 arkip.
9,33 » »	Karjalta 6,25.
10,40 » »	Kirkkonummelta 9,05.
1,50 l.-p. »	Kirkkonummelta 12,16.
3,35 » »	Masabystä 2,20.
6,09 » »	Espooosta 5,20.
7,10 » »	Kirkkonummelta 5,38.
8,33 » »	Kirkkonummelta 6,58.
11,48 » »	Kirkkonummelta 10,20.

Uusi Suometar 30.5.1916

LÄKARE I HUFVUDSTADEN.
Herrar doktorer:
 Cedererantz, Unionsgatan 4, 1/2, 1—2.
 Kolster, Skillnaden 19, 9—10, 5—6.
 Nordman, Ögonl. Andreg. 5, 1/2, 10—11
 Rönnholm, kvinnosj. Boulevardsg. 10.
 Bortrest till medlet af augusti.
 Wetterstrand, Andreg. 19, 5-6. Kirurg.
 fall. Privat sjukhus Petersg. 24.
Tandläkare:
 A. Bergström, Mik.g. 1, 10—1, 5—1/2, 7.
 Sivén, Alex.g. 50, 12—2 o. 5—1/2, 7. T.
 60 34.
 Wasenius, Kaserngatan 44, 10—1.
 Westphal. Flyttadt till Tammerfors.
LÄKARE I LANDSORTEN.
 H. Granfelt, endast hvardagar kl.
 12—2 å Segersvens villa Furubacka
 invid Esbo station.
DJURLÄKARE.
 M. Kjellerfeldt, 10—12, Esbo & Oitans,
 tel. g:m Esbo mellersta central.

Veckobladet 30.6.1909

Kungörelse.
 Härmedels tillkännagifves att den
 expropriationsnämnd som blifvit till-
 satt för att afgifva utlåtande såväl an-
 gående värdet af den mark, som enligt
 Guvernörens i Nylands län den 13 de-
 cember 1909 gifna utslag skall från
 kyrkoherdebolet i Esbo församling,
 Teir och Lammas hemman i Morby by
 och Saka samt Bisa skattehemman i
 Köklaks by af Esbo socken afskiljas
 i och för utvidgning och anläggandet
 af allmänna landsvägar till Esbo och
 Köklaks järnvägsstationer inom sagda
 socken, som angående dermed i sam-
 manhang stående omständigheter
 sammanträder å Gästgifveriet invid
 Esbo järnvägsstation torsdagen den 21
 nästkommande September kl. half nio
 (9) före middagen, och uppmanas o-
 kända rättsägare att därvid bevaka
 deras af förrättningen beroende rätt.
 Lojo den 24 juli 1911.
L. Allén.
 Ordförande i expropriationsnämnden.

Veckobladet 2.8.1911

Färskt kött
 står till salu hvarje tisdag och
 fredag fr. kl. 10 f. m. hos Ekroos
 i Morby.

Veckobladet 30.6.1909

En helst svensktalande
TJANARINNA
 får anställning nu genast eller senare
 å Suna gård, Esbo st.
 Tel. Esbo mell. 8.

Nyland 22.8.1929

TERVETULOA FURUBACKAN (KAUPUNGIN- KALLION) PERINTEISELLE TONTTUPOLULLE!

sunnuntaina 13.12. klo 16.00 – 19.00



Joulunviettomme alkaa perinteisesti iltakävelyllä tunnelmallisella tonttupolulla. Tämä vuonna emme järjestä aikataulutettua ohjelmaa vaan keskitymme nauttimaan jouluisesta käveluretkestä hieman perinteistä pidemmällä reitillä. Reitti on merkitty lyhdyin ja kynttilöin ja asukkaat järjestävät porteille ja pihamaille monenlaista nähtävää ja tunnelmamusiikkia. Yhdistyksemme tarjoaa kaikille kulkijoille lämmitettyä glögiä useassa pisteessä eri puolilla reittiä. Perinteinen piparipuu löytyy tänä vuonna uudesta osoitteesta reitin varrella. Eriytyisesti lasten ja lastenmielisten retkeä ilahduttamaan toteutamme kirjainrastitehtävän, jonka toteutustavasta saat lisätietoa erillisestä mainoksesta, Facebook-sivuillamme sekä tapahtuman aikana glögi-pisteiltä. Honkakujalla on pieni myyjäispiste, josta voi ostaa leivonnaisia ja käsitöitä. Varustaudu lyhdyillä tai heijastimilla ja tule koko perheen voimin viettämään yhdessä tunnelmallista joulunalushetkeä.

Tervetuloa! Välkommen!

Tonttupolun lenkki: Saunamäentie – Penkkikuja – Kiuastie - Kiuaskuja – Honkakuja – Honkaportti. Kiertosuunnan, aloituspisteen ja käveryretken ajankohdan (klo 16-19 välillä) saa päättää itse.

Lehden jakelu Keski-Espoon Pienkiinteistöyhdistys r.y: n jäsenille

**Keski-Espoon
Pienkiinteistöyhdistys ry:n
hallitus**

Ann-Christin Lintula Nimismiehenmäki 10, 02770 Espoo 040 562 0259 annchristin.lintula@gmail.com	<i>Puheenjohtaja, EKYL:n varapuheenjohtaja</i>
Marja Aho Kaupunginkallio marja.aho@me.com	<i>Varapuheenjohtaja, viestintä</i>
Merja Mäkelä Kaupunginkallio 0400 332 513 merja.makela10@gmail.com	<i>Sihteeri, yhteisöllisyys</i>
Johanna Issakainen Kaupunginkallio johanna.m.issakainen@kolumbus.fi	<i>Tapahtumat</i>
Ritva Koivukoski Kaupunginkallio 043 824 1350 ritva.koivukoski@outlook.com	<i>Hallituksen jäsen</i>
Marja-Liisa Pahalahti Kaupunginkallio marjaliisa.pahalahti@gmail.com	<i>Perinneasiat</i>
Jan-Olof Stengård Kaupunginkallio 040 558 3610 jan-olof.stengard@kolumbus.fi	<i>Jäsenrekisteri, jakeluvastaava</i>
Eeva Vainio Kaupunginkallio 045 673 5264 eevainio@saunalahti.fi	<i>Edunvalvonta, kaavoitusasiat</i>
Laura Wickström Kaupunginkallio 044 368 0788 laura.wickstrom@abo.fi	<i>Tapahtumat, yhteisöllisyys</i>

Anita Lindström, rahastonhoitaja, 040 592 0274, anita@figurecraft.fi

Kotisivut: www.kepky.fi

Yhdistyksen sähköpostiosoite: info@kepky.fi

Facebook: Keski-Espoon Pienkiinteistöyhdistys r.y.

Vuoden 2020 jäsenmaksu on talouden ensimmäiseltä jäseneltä 14 € ja lisjäseniltä 2 €.

Voit liittyä jäseneksi maksamalla jäsenmaksun tilille FI32 4055 4720 0425 79.

Merkitse viestikenttään jäsentiedot: nimi/nimet, osoite ja sähköpostiosoite